MAATALOUS

Juustokilon tuotantokustannus on runsas 10 euroa, josta purkin osuus on suurin. **VATAJANRANNAN VUOHITILAN ISÄNTÄPARI**

KARI SALONEN

Uteliaat ja älykkäät vuohet ajattelevat ruohon olevan aidan takana vihreämpää. Kun isäntäväen silmä välttää, aita kaatuu ja seikkailu alkaa, Anna-Kaisa ja Jaakko Niemi kertovat.

Vatajanrannan vuohitila jalostaa hyviä lypsykuttuja

Viljatilan tuotantosuunnan muutoksesta kasvoi yksi maamme suurimmista vuohitiloista. Vatajanrannan isäntäpari uumoilee, että maidon lisäksi vuohenlihalle on aukeamassa markkinat.

KURIKKA (MT)
Kurikkalaisen Vatajanrannan vuohitilan noin 350-päinen katras majailee vuonna 2009 valmistuneessa pihatossa. Uusi nuorvuohipihatto on viittä vaille valmis.

”Eläimiä voitaisiin laajennuksen ansiosta ottaa nykyistä enemmän. Toistaiseksi pitäydytään nykymäärässä ja keskitytään jalostukseen”, isäntä **Jaakko Niemi** kertoo.

Nyt kuttuja on 250, siitospukkeja viisi ja loput nuorvuohia.

Vatajanrannan isäntäparin tavoitteena on kuttu, joka tuottaa hyvin maitoa ja jonka lypsykausi on pitkä.

Lisäksi kiinnitetään huomiota utareen malliin ja vuohen rakenteeseen, **Anna-Kaisa Niemi** lisää.

Niemet odottavat jalostustyön avuksi ensi vuoden puolella valmistuvaa Web Vuohi -sovelluksen polveutumisrekisteriä, joka on yhteydessä Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran ylläpitämään lammas- ja vuohirekisteriin.

Vanhat kutut poikivat pääsääntöisesti maalis–huhtikuussa ja ensikertalaiset syksyllä. Näin Niemet haluavat tasata kevään työkiireitä.

Toinen tärkeä syy on maidon tuottajahinta, joka on talvella korkeimmillaan. Litrahinta vaihtelee kaudesta riippuen 55 ja 65 sentin välillä.

Poistoeläinten tilalle kasvatetaan uusia omista kuttukileistä. Siitospukkeja pääasiassa ostetaan muista katraista.

Koska vuohenlihalla ei ole käytännössä ollut markkinoita, pukkikilit on lopetettu heti syntymisen jälkeen ja ruhot toimitettu Honkajoelle hävitettäviksi.

Niemien mukaan toiveita vuodenlihan kysynnän kasvulle on nyt olemassa.

Lypsy hoituu asemalla

Suurin osa suomalaisista vuohitiloista jalostaa kaiken tuottamansa maidon itse.

Niemille on alusta saakka ollut etusijalla toimittaa maitoa meijeriin. Aluksi Vatajanrannan kutunmaito toimitettiin Riitan Herkulle.

Vuodesta 2008 maito on mennyt jalasjärveläiselle Juustoportille, joka on Suomen ainoa vuohenmaitoa vastaanottavameijeri.

Niemien lisäksi sillä on vuohisopimus noin kymmenen vuohitilan kanssa, joilta se vastaanottaa miljoona litraa maitoa vuodessa.

Lypsy tapahtuu lypsyasemalla 50 kutun erissä 12 lypsimellä. Yhden erän lypsy vie puolisen tuntia. Yksi kuttu tuottaa 2–2,5 litraa maitoa päivässä.

Samalla kutuille jaetaan käsin väkirehua, joka on samalla hyvä houkutin tulla paikalle. Vanha sikalan putkiruokkia on hankittu ja odottaa asentamista.

Putkilypsykone on ostettu lypsykarjatilalta käytettynä. Tykyttimien nopeus on lehmien tykyttimiä nopeampi ja alipaine vastaavasti pienempi.

Tuotantosuunta vaihtui vihjeen perusteella

Vatajanrannan viljatilalla alettiin pohtia tuotantosuunnan muutosta kymmenkunta vuotta sitten.

Isäntäpari halusi päätoimisiksi maanviljelijöiksi ja jättää silloiset tilan ulkopuoliset työpaikat.

Molemmat halusivat tuotantoeläimiä, mutta vajaa 50 hehtaaria peltoa on liian vähän taloudellisesti riittävän suuren nautayksikön pyörittämiseen.

”Joku vihjaisi vuohista”, Jaakko Niemi muistelee. ”Minä olin ensin vastaan, mutta sitten kävimme Ilmajoella tutustumassa vuohitilaan.”

Ensimmäiset sata vuohta hankittiin vuonna 2005, jolloin Niemet alkoivat isännöidä Jaakon kotitilaa.

Vuohien kanssa aloitettiin Anna-Kaisan kotitilalla. Siellä oli sopiva rakennus tyhjillään ja alkuun päästiin ilman suuria investointeja

Maidontuotanto lähti käyntiin 2006, ja vihjeestä alkoi kasvaa yksi Suomen suurimmista suomenvuohitiloista.

MAIJA ALA-SIURUA

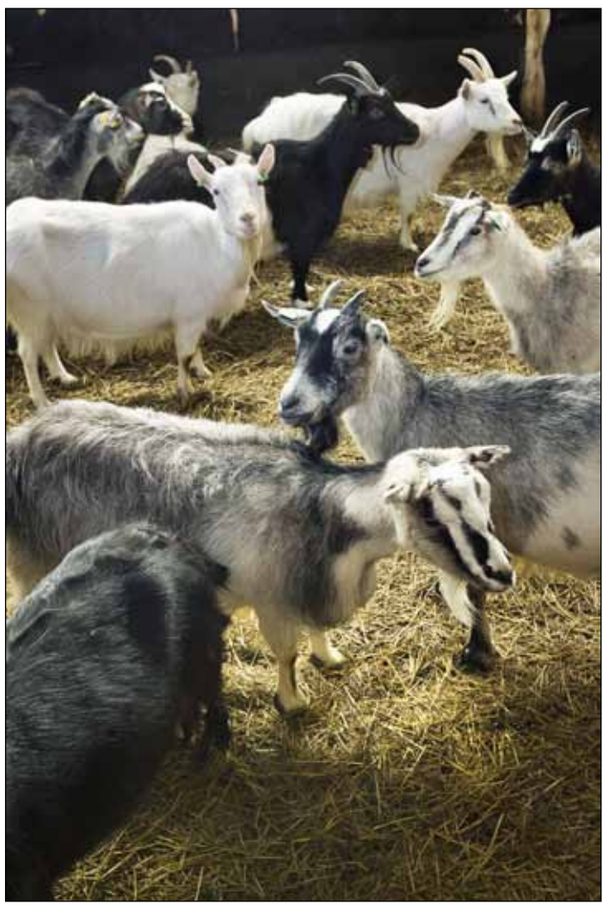

Jäätelön ja tuorejuustojen valmistusta on harjoiteltu uusissa tiloissa muutama viikko. Jalostuksen tavoitteena on hyvin maitoa lypsävä kuttu, Anna-Kaisa ja Jaakko Niemi kertovat.

Aitoja makuja vuohenmaidosta

Kurikkalaisen Lohiluoman pienmeijerin valmistamien juustojen ja jäätelön pääraakaaine on Vatajanrannan vuohitilan kutunmaito.

Jäätelöihin käytetään lisäksi lehmänkermaa ja -maitojauhetta, sokeria, aitoa vaniljaa ja tärkkelyssiirappia.

Perusmassaa maustetaan esimerkiksi kaakaojauheella tai kahvilla.

”Makuyhdistelmät on kehitetty itse eikä esansseja käytetä”, painottaa meijeriyrittäjä ja Vatajanrannan vuohitilan emäntä **Anna-Kaisa Niemi**.

Juustojen ja jäätelön valmistusta on harjoiteltu muutaman viikon ajan uusissa tiloissa vastavalmistuneen nuorvuohipihaton toisessa päässä.

Tuotantotilaa on 70 neliömetriä. Toinen mokoma sisältää muun muassa kylmiön, maidon vastaanoton ja tekniset tilat.

Meijeri erotettiin vuohitilasta omaksi liiketoiminnakseen viime vuonna ja nimi Lohiluoman pienmeijeri otettiin käyttöön.

”Eriyttämiseen päädyttiin, koska muuten pihatto olisi saanut investointitukea, meijeri ei.”

Juustoja Niemi on valmistanut muutaman vuoden. Jäätelöä alettiin tehdä, koska se sopii tuotevalikoimaan.

”Juustot ovat tuoretuotteita, joita valmistetaan tilauksen mukaan mutta jäätelöitä voi tehdä valmiiksi pakkaseen.”

Valikoimiin kuulu kolme erilaista kotimaiseen rypsiöljyyn säilöttyä salaattijuustoa sekä paistojuusto ja tuore chevre.

Esimerkiksi lasipurkkiin pakattu 150 gramman annos juustokuutioita maksaa viitisen euroa. Juustokilon tuotantokustannus on runsas 10 euroa, josta purkin osuus on suurin.

Juustoja on lähialueella kolmen ravintolan, kolmen myymälän ja yhden verkkokaupan valikoimissa.

Jälleenmyyjiä etsitään lisää, koska uuden meijerin ansiosta tuotantoa pystytään lisäämään.

MAIJA ALA-SIURUA

VUOHI

Suomenvuohi roduista tärkein

Suomessa on vuohia noin 6 000, eniten Satakunnassa, Pirkanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla.
Tärkein rotu on suomenvuohi. Kuttu painaa 40–60 kiloa, pukki 50–70 kiloa.
Kutut poikivat ensimmäisen kerran noin vuoden ikäisinä. Kilejä syntyy 1–3.
Vuohenmaidosta valmistetaan enimmäkseen juustoja.
Parhaat kutut lypsävät yli viisi kiloa päivässä.
Ei juuri ole Suomessa merkitystä lihantuottajana.
Seurannut ihmistä jo lähes 7 000 vuotta. Tiettävästi vanhin lypsettävä kotieläin.

Biokaasulaitosten jätteissä haitallisia aineita

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira sekä Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT ovat selvittäneet yhteishankkeessaan haitallisten eloperäisten yhdisteiden esiintymistä biokaasulaitosten lopputuotteissa.

Yhdisteiden aiheuttamaa riskiä elintarvikkeiden turvallisuudelle tutkittiin myös.

Hankkeessa on tutkittu puhdistamolietteiden, biojätteen, elintarviketeollisuuden sivutuotteiden ja lannan mädätysjäännöksiä.

Biokaasulaitosten käsittelyjäännöksiä, kuten mädätyksen sivutuotteena syntyviä lietteitä, voi käyttää lannoitteina tai maanparannusaineina.

Käsittelyjäännökset saattavat kuitenkin sisältää haitallisia orgaanisia eli eloperäisiä yhdisteitä. Ne päätyvät lannoituskäytössä maaperään.

Osa aineista voi kertyä myös elintarvikkeisiin. On silti epätodennäköistä, että käsittelyjäännösten maatalouskäyttö aiheuttaisi merkittävää riskiä elintarvikkeiden turvallisuudelle.

Useimmat yhdisteet hajoavat nopeasti

Haitallisia eloperäisiä yhdisteitä löytyi kaikista tutkituista mädätysjäännöksistä. Mitattujen käsittelyjäännösten haitallisten aineiden pitoisuudet olivat samaa luokkaa kuin muissa Euroopan maissa.

Useimmat tutkituista yhdisteistä hajoavat maaperässä melko nopeasti. Suurin osa aineista ei juurikaan siirry maaperästä elintarvikkeisiin tai niitä päätyy maaperään vain vähän.

Silloin haitallisia eloperäisiä aineita ei kerry merkittävästi kasveihin tai eläinperäisiin elintarvikkeisiin. Niinpä riski elintarvikkeiden turvallisuudellekin on todennäköisesti vähäinen.

Lisätutkimusta käsittelyjäännöksistä tarvitaan

Jotkut aineet ovat ongelmallisia. Esimerkiksi sisustustekstiileissä käytettävät orgaanista bromia sisältävät palonsuoja-aineet ja muun muassa tekstiileissä vettähylkivinä aineina käytetyt perfluoratut alkyyliyhdisteet ovat ympäristössä pysyviä.

Ne saattavat kertyä maaperään toistuvan ja pitkäaikaisen käytön myötä. Niillä on myös taipumus kertyä elintarvikkeisiin.

Näiden aineiden käyttäytymisestä elintarvikeketjussa tarvitaan lisätietoa.

MT

Eläinsuojeluyhdistysten liitto kieltäisi parsinavetat

Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto SEY on julkaissut nautojen hyvinvointiin liittyvät tavoitteensa uuteen eläinsuojelulakiin. Järjestö haluaa ennen kaikkea edistää nautojen mahdollisuutta lajityyppilliseen käyttäytymiseen.

Uusien parsinavettojen rakentamisen kieltäminen ja pihattoihin siirtymisen edistäminen ovat asioita, joita uudistettavan eläinsuojelulain pitäisi edistää, listaa Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto SEY tavoitteitaan.

SEY on julkaissut tavoitteensa lakiuudistukselle parhaillaan vietettävän eläinten viikon merkeissä. Järjestö haluaa ennen kaikkea, että naudat voisivat nykyistä paremmin toteuttaa lajityypillistä käyttäytymistään.

SEY:n toiminnanjohtajan **Kati Pullin** mukaan jokaisella naudalla pitäisi olla mahdollisuus liikkua päivittäin sen hyvinvoinnin ja terveyden kannalta sopivalla alustalla. Tämä ei toteudu parteen sidottuna tai pihatossa, jossa on kova ja kuivittamaton betonilattia

Maitotiloista noin 70 prosentilla on parsinavettoja, mutta pihattojen määrä on kasvussa. SEY vaatii, että pihattonautojenkin on päästävä laitumelle.

Vasikoita saisi järjestön mielestä pitää yksittäiskarsinassa enintään viikon ajan. Lisäksi vasikan luontainen imemistarve on turvattava joko niin, että se saa imeä emäänsä tai määräämällä tuttisanko pakolliseksi.

Pullin mukaan yksi huolestuttavimmista vasikoiden hyvinvointiongelmista on sarvenalkujen poltto eli nupoutus ilman kivunlievitystä.

MAIJA ALA-SIURUA

MAATALOUDESTA LYHYESTI

Eläinaineslaskuri sikaloille netissä

A-Tuottajien ja HK Scan Finlandin keinosiemennys- ja sianjalostusyritys Finnpig Oy:n kotisivuilla on uusi eläinaineslaskuri. Laskurin avulla voi vertailla hybridiporsaiden oston ja oman uudistuksen kustannuksia.

Oman uudistuksen kustannuksista saattaa unohtua esimerkiksi risteytyselinvoiman menetyksen ja lisätyön kustannus.

Eläinaines ei takaa tiettyä tuotostasoa, se asettaa vain tuotokselle ylärajan. Lopputuloksen ratkaisee sikalan toiminnan suunnittelu ja eläinten hoito.

Verkkosivulta maailman sikaloihin

Hollantilainen Pig Progress -lehti tarjoaa nojatuolimatkoja maailman sikaloihin.

Lehti on vieraillut 54 sikatilalla 17 maassa. Nyt tilat löytyvät lehden verkkosivujen kartalta. Kartalta voi valita tiloja vaikkapa koon, tilatyypin ja vierailuvuoden mukaan.

Kartalta pääsee tilalta otettuihin kuvasarjoihin. Niissä näkyy sikaloiden rakennetta sekä kerrotaan ruokinnasta ja roduista, ongelmista ja ideoista.

Hyvinvointihanke auttaa jaksamaan

Maatalousyrittäjien työ on sitovaa, fyysisesti ja henkisesti vaativaa, riskialtista ja vaatii monipuolista osaamista. Työ voi olla myös hyvin yksinäistä.

Hyvinvointihanke voi tukea työssä jaksamista, sosiaalisia suhteita ja antaa keinoja arjesta irtautumiseen.

Pohjoispohjalaisten maitotilallisten kokemuksia hyvinvointihankkeesta tutki **Marianne Saha** opinnäytetyössään Hämeen ammattikorkeakoulussa.

Saman alan ihmisten tapaaminen sekä uudet ystävät olivat tärkeitä. Hankkeen avulla maatalousyrittäjät saivat uskoa omaan työhön ja tulevaisuuteen.

Tutkimuksessa selvisi, että osa maatalousyrittäjistä ei jaksa poistua kotoaan. Siksi he eivät lähde tällaiseen toimintaan mukaan.

Ruotsissa uudet säännöt laidunpuille

Lantbruk & Skogsland kertoo, että Ruotsissa ryhdytään ensi vuonna soveltamaan uutta tapaa arvioida laidunmaan puumäärää.

Aiemmin Euroopan unionin sääntöjen mukaan puut laskettiin. Jos puita oli liian monta hehtaaria kohti, laidun ei päässyt tukien piiriin.

Vastaisuudessa riittää, että laidunta arvioidaan kokonaisuutena vaikkapa ilmakuvista. Tärkeintä on, että nurmea on tarpeeksi.

Hankkija keskittyy Agrolux-auroihin

Hankkija selkeyttää kyntöaurojen tuotevalikoimaansa keskittymällä yhteen tuotemerkkiin, Agroluxiin, yksinmyyntioikeudella.

Hankkijan jälleenmyyntisopimus Överum-aurojen, Kongskilde-Kivikarhun ja Howard-jyrsinten osalta on silti edelleen voimassa tammikuun loppuun saakka.

Agrolux tarjoaa kattavan valikoiman Suomen olosuhteisiin ja maalajeihin sopivia kyntöauroja alkaen kevyistä sarka-auroista aina järeisiin puolihinattaviin paluuauroihin, Hankkija lupaa.